

Skriftlig spørsmål fra Heikki Eidsvoll Holmås (SV) til samferdselsministeren

Dokument nr. 15:875 (2014-2015)

Innlevert: 16.04.2015

Sendt: 16.04.2015

Besvart: 24.04.2015 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål

Heikki Eidsvoll Holmås (SV): Hva har statsråden tenkt å foreta seg overfor Jernbaneverket for å oppfylle forutsetningen om istandsetting av Tinnosbanen som sentral del av søknaden om verdensarv, og hva har statsråden tenkt å foreta seg overfor Jernbaneverket for at etaten skal følge opp sine forpliktelser etter kulturminneloven og fredningsforskriften for Tinnosbanen?

Begrunnelse

Den 31. januar 2014 gikk søknad fra den norske regjering for innskriving av Rjukan - Notodden til UNESCO verdensarvliste. I juli i år skal UNESCO komiteen behandle søknaden som omfatter 97 objekter og strekker seg fra Møsvatn i Vest-Telemark til Heddalsvatnet ved Notodden. Nominasjonen beskriver framvoksteren av den andre industrielle revolusjon basert på vannkraft og Norsk Hydros produksjon og salg av kunstgjødsel på verdensmarkedet. Private eiere har vist stort engasjement for oppfølging av fredningene. Det gjelder store eiere som Tinfos AS, ROM Eiendom AS og Bryn Eiendom.

En sentral del i søknaden gjelder det 30 kilometer lange jernbanesporet fra Notodden til Tinnoset, kalt for Tinnosbanen, dette er transportåren mellom Notodden og Rjukan og binder verdensarvstedet sammen. JBV har besluttet å bruke penger til rydding og sikring, men er avvisende til antikvarisk istandsettelse for kjøring med tog. De operer med ulike kostnadstall. Det offentlige ved bl.a. Riksantikvaren bruker millioner hvert år på Rjukanbanen som på sikt ønsker museumsbanedrift på hele banestrekningen. Det gir en dårlig signaleffekt at staten ved JBV ikke tar sitt ansvar for norsk verdensarv.

JBV har forpliktelse etter kulturminneloven til å holde banen ved like som på fredningstidspunktet. Samferdselsdepartementet er også ansvarlig for norsk oppfølging av Verdensarvkonvensjonen. Det blir uttalt fra faglig hold at om ikke jernbanestrekningen gjøres i stand, vil det svekke søknaden om verdensarvstatus for Rjukan - Notodden og svekke Norges omdømme i UNESCO. Ordfører i Notodden, Jørn Christensen (H) har i møte på Notodden 13/4 informert Kulturkomiteen i Stortinget om situasjonen.

Svar

Ketil Solvik-Olsen: Regulær trafikk på Tinnosbanen ble avviklet i 1991. På dette tidspunktet var Tinnosbanen så godt vedlikeholdt at det med få tiltak var mulig å kjøre museumstog på banen fram til sommeren 2009. Etter 2009 har Jernbaneverket ikke prioritert istandsetting av Tinnosbanen for operativ drift innenfor de vedlikeholdsrammer som er gitt i Nasjonal Transportplan (NTP), herunder inneværende NTP 2014-2023. Jernbaneverket har innenfor planrammene prioritert vedlikehold av banestrekninger som er i operativ bruk, hvor det per dags dato er et vedlikeholdsetterslep på i overkant av 17 milliarder kr. Prioriteringene er i samsvar med Samferdselsdepartementets prioriteringer i NTP-sammenheng.

At Jernbaneverket opererer med ulike kostnadstall for istandsetting av Tinnosbanen, skyldes i hovedsak at det er gjort flere undersøkelser av dette på ulike tidspunkt, hvor de seneste undersøkelsene er vesentlig grundigere enn de første. Erfaringer fra istandsettelsen av Numedalsbanen tilsier nå en kostnad for istandsettelse av Tinnosbanen for operativ drift på i overkant av 100 mill. kr, noe som ikke er inkludert innenfor planrammene i NTP.

Fredningen av Tinnosbanen i 2011 innebærer at Jernbaneverket er pålagt å opprettholde den tilstanden banen hadde på fredningstidspunktet. Fredningsforskriften stiller også krav til at det utarbeides en forvaltningsplan som viser hvordan fredningen skal følges opp i praksis.

Jernbaneverket utarbeidet en slik plan etter samråd med Riksantikvaren, og etter samme mal som tilsvarende planer for øvrige fredete/foreslått fredete jernbanestrekninger (herunder nevnte Numedalsbanen), som forelå i begynnelsen av februar 2014. Planen ble på samme tidspunkt forelagt Riksantikvaren, som per dags dato ikke har gitt noen tilbakemelding til Jernbaneverket.

Forvaltningspolitikken for verdensarv i Norge er at slike steder og objekter skal være i så god tilstand som mulig med de antikvariske verdier i behold, ha et strømlinjeformet forvaltningsregime og best mulig legal beskyttelse.

Antikvarisk istandsettelse og antikvarisk vedlikehold tilfredsstiller ikke de nødvendige sikkerhets-, kvalitets- og kostnadmessige kravene for operativ drift av Tinnosbanen. Skal banen gjenoppbygges og holdes i operativ stand må istandsettelsen og vedlikeholdet tilfredsstille de generelle krav som gjelder for alle operative jernbaner. De antikvariske prinsippene kan kun tjene som veiledning. I 2011 ble Tinnosbanen rammet av flom, og stasjonsområdet på Notodden ble ødelagt. Jernbaneverket satte da området i stand i henhold til antikvariske og funksjonelle krav. I dag er alle Jernbaneverkets bygninger langs banen satt i stand etter antikvariske krav til standard.

I møte med lokale myndigheter har Samferdselsdepartementet gitt lovnad om at Jernbaneverket skal rydde Tinnosbanen for vegetasjon langs linjen i forbindelse med Unescos

befaringer på Tinnosbanen for å vurdere om den skal inngå som en del av søknaden for å komme med på verdensarvlisten for historiske industriområder. Det er ikke planer om å gjenoppbygge Tinnosbanen for å gjenopprette ordinær operativ drift på banestrekningen.